

Co přinesla americká občanská válka

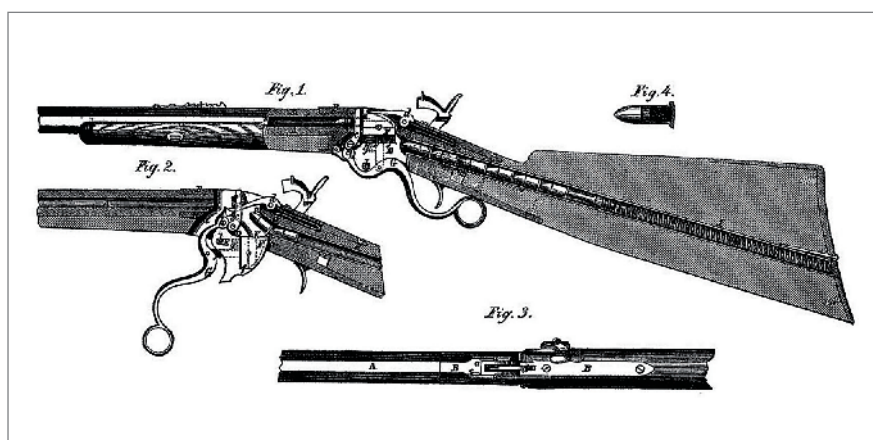
Válka mezi Spojenými státy americkými a „rebely“ z Konfederovaných států amerických, jež probíhala v letech 1861–1865, je z hlediska historie vojenství mimořádně důležitá. Šlo vlastně o největší ozbrojený konflikt v době od napoleonské éry do první světové války, a to jak po stránce počtu zúčastněných vojáků a rozsahu vojenských operací, tak i co do technického přínosu.

ZADOVKY A OPAKOVAČKY

Výzbroj americké armády v první polovině 19. století svou úrovní odpovídala výzbroji armád evropských států. Šlo tedy zejména o muškety s hladkou hlavní a křesadlovým zámkem, které však nebyly příliš spolehlivé a dalo se jimi účinně střílet jen proti velkým útvarům pěchoty na vzdálenost maximálně 200 metrů. Před začátkem občanské války ale došlo k trojici zásadních změn v konstrukci palných zbraní a munice. Ve 20. letech se začaly šířit perkusní zápalky, jež podstatně zvýšily spolehlivost. Řada mušket pak byla upravena pro tento typ zámkem.

Druhou, možná ještě významnější změnu znamenalo rozšíření drážkování hlavně a zároveň použití ogiválních střel, které vynalezl francouzský důstojník Claude Minié. Kromě výroby nových zbraní se užívaly i starší zbraně, jejichž hlavně byly dodatečně opatřeny drážkováním; do občanské války obě strany vstupovaly s arzenálem, v němž stále dominovaly perkusní muškety s hladkými hlavními, a teprve v průběhu bojů se situace postupně měnila.

Ale snad nejdůležitější posun znamenal příchod pušek nabíjených zezadu. Některé zadovky umožňovaly přesnou palbu na vzdálenost přes 500 m. Vojáci užívající zadovky systému Sharps, tehdy převratné zbraně, se nazývali Sharps shooters, z čehož se posléze utvořil dosud užívaný pojem sharpshooters, překládaný jako ostrostřelci. Zadovky se daly snadno nabíjet vleže a daleko rychleji než

◀ Opakovačka Spencer

předovky, což poté ještě podpořil příchod prvních opakovaček na jednotné náboje, jako byla puška systému Spencer. V pažbě měla trubicovou schránku na sedm nábojů. Zadovky způsobily naprostou revoluci v taktice pěchoty, jelikož jejich soustředěná palba zvýhodnila obránce a nesmírně zvýšila zranitelnost velkých sevřených pěchotních útvarů, od nichž se pak muselo přejít k menším a pohyblivějším rojnicím.

GATLING

Nástup dávkou střílejících zbraní, jejichž zničující palba masakruje útočící pěšáky, si lidé zpravidla spojují s první světovou válkou. Její „jatka v zákopech“ už však ve skutečnosti měla předobraz v podobě posledních bitev americké občanské války, kde také došlo k útokům proti složitým zákopovým liniím, které

bránili vojáci s předchůdci kulometů. Vynálezcem těchto zbraní byl Richard Gatling, který však nezačínal „na zelené louce“, neboť se mohl inspirovat podobnými zbraněmi belgického nebo francouzského původu. Ty byly známy pod jménem mitrailleuse a měly pevné bloky hlavně, k nimž se přikládaly svazky nábojů, takže po každé salvě bylo třeba zbraň znovu ručně nabít.

Gatling však v roce 1861 vyvinul mnohem pokročilejší systém. Jeho zbraň měla otáčivý svazek hlavně a nábojových komor, který byl zásobován municí z jakéhosi „násypníku“ (posléze jej nahradil řadový zásobník). Pro pohon celého mechanismu se užívalo otáčení klikou, což bylo samozřejmě mnohem jednodušší než opakované ruční nabíjení zbraní na principu mitrailleusy. Kulomet Gatling se tak stal první prakticky použitelnou zbraní, která nabídla možnost opravdu nepřetržitě rychlé palby. Americká armáda oficiálně zavedla Gatling do výzbroje až v roce 1866, ale už během občanské války došlo k bojovému nasazení, protože pracovníkům firmy bylo dovoleno demonstrovat jejich účinky v boji.

Gatlingy měly zpravidla ráži 45, počet hlavně se pohyboval od šesti do deseti

◀ Zadovka systému Sharps, model z roku 1863